

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Articulus II. An ex autoritate sit probabilius formalem & essentialem
malitiam peccati constitui per prædictam privationem?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

cundum gradum communem, non potest destrui per differentiam specificam superadditam: hæc quippe est sui generis perfectiva, non destructiva, & quæ de genere dicuntur, pariter dicuntur de qualibet specie contenta sub illo: siquidem genus est radix suarum proprietatum, & in suis speciebus actu includitur: quocirca esse sensitivum, quod convenit animali ut sic, prædicatur de ipso in omnibus speciebus contentis sub illo. Igitur, si rectitudo esset debita actui peccaminoso secundum gradum communem actus humani, etiam foret debita in specie peccati intrinsecè mali: consequens est absurdum: ergo & antecedens.

6. Exemplum de talpa allatum non videtur esse ad rem, primò quia visus ipsi non tam secundum specificam, quam individualement differentiam, ac materialem indispositionem repugnat: imò talpa [inquit S. D. I. 3. de anima lect. 1.] videtur habere oculos sub pelle: sed propter hoc, quòd convertatur sub terrà, non fuit ei necessarius visus: & si haberet oculos discooperatos, ejus oculos offenderet. Secundò, quia nec animali secundum gradum communem debetur visus, cum animalium alia sint perfecta, alia imperfecta: quorum ista non requirunt virtutem sentiendi per omnes sensus externos.

7. Igitur ad replicam secundam partem Resp. formam oppositam, nempe rectitudinem deberi secundum gradum communem debito non physico & naturali, sed legali morali, quo modo pariter distinguo probationem: Prædicatum debitum debito naturali secundum gradum communem, non potest destrui per differentiam specificam, concedo; debito legali, vel morali, nego. Ratio differentie inter debitum physicum seu naturale, & inter debitum legale, seu morale hæc est: Physicum est, quod fundat qualibet natura secundum sua principia physica respectu eorum, quæ ab ipsa dimanant, uti sunt proprietates ipsi-

us: debitum legale vel morale est, quod ab extrinsecò, nimirum à lege extrinsecò mensurante provenit. Illi opponitur privatio physica, huic moralis. Quod debetur gradui communi debito physico per modum naturalis proprietatis, non destruitur per differentiam specificam ob rationes adductas; potest verò destrui, quod debetur debito morali: quia potest lex præcipere, ut ex suppositione quòd voluntas procedat ad actum deliberatum circa determinatam materiam, procedat secundum ordinem rationis & in finem honestum, seu consonum rationi, ex quo actui secundum illud prædicatum commune actus humani debetur rectitudo & ordo rationis debito non physico & naturali, sed morali: quo non obstante potest voluntas ab isto ordine deficere, & actum inordinatum elicere, cui potentia consequenti repugnet rectitudo & ordo rationis, qui potentia antecedente, & juxta gradum communem actus humani fuerat debitus.

Instabis. Lex non est nisi de possibilibus: sed est impossibile, ut mendacium v. g. sit honestum, ergo per nullam legem huic actui deberi potest rectitudo honestatis.

Respond. Est impossibile potentia consequente, ut mendacium quòd tale ut peccaminosum sit honestum, concedo; est impossibile potentia antecedente ut mendacium, quatenus actus humanus habeat honestatem, nego antec. & consequentiam.

Colliges: Plures alias privationes cum peccato conjungi, vel actu, vel potentia. Nam primò in intellectu pratico reperitur privatio debite directionis, quæ causa est, quòd voluntas defectuose operetur. Secundò, si actus oppositus sit sub præcepto, tunc in voluntate per peccatum causatur privatio actus oppositi. Tertio, per peccatum mortale causatur privatio gratiæ sanctificantis, quæ etiam dicitur macula peccati seu peccatum habituale, de quo infra ex instituto.

ARTICULUS II.

An ex auctoritate sit probabilius, formalem & essentialem malitiam peccati constitui per prædictam privationem?

SUMMARIUM.

1. Exponitur Sententia negans.	18. Præcluditur.
2. Ejus fundamentum ex S. Script. & Patribus.	19. Exponuntur objecta S. Script. & SS. PP. testimonia.
3. Fundamentum ex D. Thoma.	20. Malitia moralis dividens moralitatem in genere, sumenda concretè.
4. Contraria sententia statuens formalem malitiam in privatione asseritur.	21. S. D. admittens formam positivam in peccato, loquitur de illo concretè & specificativè sumpto.
5. Probatur Auctoritate S. Script. & SS. PP.	22. Ordo positivus quomodo pertineat ad formale peccati.
6. Probatur multiplici testimonio Angelici D.	23. Responderetur ad ultimum testimonium ex S. D.
7. Prima evasio de sensu metaphorico	
8. Refellitur.	
9. Secunda evasio de sensu nature substantialis	
10. Impugnatur.	
11. Tertia evasio de aversione & defectu contrario	
12. Evertitur.	
13. Quarta evasio de sensu causali	
14. Depellitur.	
15. Quinta evasio de malo respectivo	
16. Evertitur.	
17. Sexta evasio de privatione in fieri	

§. I.

Auctoritates Sententiæ negantis.

IN hac questione ipsi etiam Thomistæ inter se dividuntur. Tamen enim nullus inficias eat, aliquam privationem debite rectitudinis & mensuram-

mensurationis ad rectam rationem reperiri in peccato, multi tamen insignes DD. tam ex auctoritate quam ratione probant, illam privationem ad constitutionem formalis malitiae insufficientem esse, quippe quæ per positivam tendentiam in objectum lege prohibita jam constituta præintelligitur & præsupponitur privationi debite rectitudinis, eamque causat. Ita Jo. à S. Th. Gonet, Godoyus, aliique, quos citant & sequuntur Salmanticenses Tract. 13. de pecc. disp. 6. dub. 4.

2. Probant primò auctoritate S. Script. & SS. PP. Nam S. Scriptura peccatum tam in communi quam in particulari sæpe explicat nominibus positivis transgressionis, prævaricationis, abominationis, fornicationis & conversionis &c. Jer. 8. *Apprehenderunt mendacium, & noluerunt reverti, omnes conversi sunt ad cursum suum &c.* Ezech. 8. *Conversus sunt ad irritandum me.* Job. 15. n. 15. *Tendit adversus DEUM manum suam, & n. 16. Cucurrit adversus eum erecto collo.* Item Jer. 2. factis clarè significatur præter malitiam privativam in peccato dari etiam positivam: *Me, inquit, dereliquerunt fontem aqua viva [quod est averti à DEO] & foderunt sibi cisternas dissipatas, quæ continere non valent aquas, ubi significatur conversio positiva in bonum commutabile.*

Similis est modus loquendi SS. PP. S. Basil. 2. Hexam. quid igitur est dicendum? *Nempe malum non essentiam viventem, animam, præditam esse, sed affectionem anime virtuti contrariam.* Ambros. L. de parad. peccatum vocat divine legis prævaricationem, & inobedientiam cælestium mandatorum. & maxime D. August. in definitione peccati jam præmissa: *Dicitur, factum, vel contemptum contra legem DEI.* D. Naz. Orat. 40. *malum morale vocat affectionem anime virtuti contrariam.*

3. Doctor verò Angelicus multis in partibus suæ doctrinæ videtur affirmare positivam peccati malitiam. Ipsi testimonio sunt triplicis generis. Primi generis sunt, quibus docet, malum morale esse quid bonum & positivum. Ita q. 1. de malo a. 1. ad 12. *Malum, inquit, positive aliquid dicit, secundum quod actus voluntatis denominatur malus a volito q. 2. a. 11. ad 13. peccatum, inquit, non est privatio pura, sicut tenebra, sed est aliquid positivum, &c.* p. q. 48. a. 1. ad 2. *Malum, quod est differentia constitutiva in moralibus, est quoddam bonum adjunctum privationi alterius boni.* Hæc S. D.

Secundi generis testimonia sunt, in quibus docet inter peccatum seu malum, & inter bonum morale dari oppositionem contrariam, quæ utique est positiva. Nam 2. 2. q. 6. a. 2. docet: *Deformitas [peccati] non solum importat privationem debite forme, sed contrariam dispositionem.* Et q. 1. de malo. a. 1. ad 4. *actus voluntatis, in quantum fertur in malum, recipit rationem mali, & hoc malum contrariatur proprie bono; & hæc contrarietas ex actibus in habitum transiit in quantum actus & habitus simulantur.*

Tertii generis sunt, quibus docet peccatum specificari per aliquid positivum: ita hic q. 72. a. 9. dicit, peccatum non fortiri speciem ex parte privationis, vel averfionis, sed ex conversione, h. e.

ordine transcendentali actus ad objectum: sed idem est constitutum, quod specificativum, ergo constitutum peccati est positivum. Ad id quod Godoyus tr. 3. disp. 25. §. 6. locum D. Th. ex 2. ad Annib. d. 34. q. un. a. 1. ad 1. ubi docet: *Ad 1. dicendum, quod cum aliquis peccatur pro malo quod facit, non punitur pro nihilo, sed pro hoc quod facit in sua actione nihilum, id est ordinationis defectum.* Ex quibus inferitur: ergo aliquis punitur pro actu in quantum causante inordinationem: ergo actus seu tendentia in objectum quatenus causans privationem pro aliquo priori est mala moraliter.

§. II.

Statuitur Sententia opposita.

CONCLUSIO PRIMA. *Ex auctoritate probabilius est, formalem malitiam peccati consistere per aliquid privativum, quod sit privatio debite rectitudinis.* Ita Capreolus, Ferrar. Sylv. Philipp. à SS. Trin. Illustriss. Reding, Reverendissimus Maurus Oberascher disp. de act. hum. c. 3. §. 2. *Contentionis to, 3. dissent. 5. a. 2. spec. 2. affirmans esse perpetuam & constantem D. Thomæ doctrinam, & plures extra scholam D. Th. Hanc ipsam sententiam tenet Scotus subtilissimus, dist. 37. dicens: quod peccatum sit formaliter privatio boni, & D. Bonav. in eod. dist. 34. q. ult. ubi dicit, *Contingit loqui de malo, sive peccato abstractè [hoc est, formaliter secundum rationem mali] & hoc modo malum sive peccatum in re, sive predicatione for mali non est aliquid, sed nihil, quia non est ens, nec bonum, sed privatio boni.**

Probatur primò auctoritate S. Script. & SS. PP. Nam in S. Textu peccatum perpetuo significatur nominibus privationem exprimentibus. Ita Amos 6. *vocatur nihilum.* Il. 42. *caecitas.* Joan. 3. *tenebra.* Psal. 77. *Jer. 2. & 14. acerbitas.* Psal. 4. *vanitas & mendacium, &c.* E SS. vero Patribus, D. Dionys. c. 4. de divin. nomin. *Et quæ sunt, omnia quatenus sunt, & bona sunt, & a bono: quatenus autem privata sunt bona, nec bona sunt, nec constant. Non igitur in demonibus, aut in nobis malum inest, quasi sit aliquid malum, sed quod perfectionis bonorum propriorum & accommodatorum sit privatio.* Concludit: *Relinquitur ergo, malum imbecillitatem atque privationem boni esse.* D. Gregor. Nazianz. Orat. 40. *Credet, inquit, nullam mali essentiam esse.* Fulgent. l. de fide ad Petrum. c. 21. *Malum nihil aliud est, nisi boni privatio.* Damasc. l. 2. c. 14. *Nepes aliud quicquam est malum, quam boni privatio, haud secus nimirum, ac tenebra nihil aliud sunt, quam luminis orbis.* D. August. 11. de civit. c. 9. *Mali nulla natura est; sed amissio boni mali nomen accepit.* D. Anselmus nos ter. l. de conceptu. Virg. c. 5. *Sicut iniustitia non est aliud, quam absentia debite iustitiae, ita malum non est aliud, quam absentia debiti boni. Nulla autem essentia, quam vis mala dicatur, est nihil, nec malam esse est illi esse aliquid. Nulli enim essentia est aliud, quod debet essentiam esse, quam deesse illi bonum, quod debet habere, &c.* Plura ejusmodi testimonia videntur apud Sylv. Petavium, aliosque.

Nunc D. Thomæ quoque quam etiam receperunt simam fuisse in Schola D. Thomæ, & Ecclesiæ DEI

DEI sententiam, luculento testimonio confirmat id, quod refert Pallavicinus in hist. Concil. Trid. l. 7. c. 8. n. 3. cum disceptaretur de essentia peccati originalis; plerique probarunt, id quod F. Balthasar Eredia ex Ordine Predicatorum Episcopus ex S. Thoma etiam depromebat: *nimirum, quod licet omne peccatum universaliter loquendo, principaliter consistat & velut formaliter in privatione NB. debita rectitudinis opposita, secundam quam partem non est effectus, sed defectus, nihilominus subiectum talis privationis [sicut omnium aliarum privationum] est res vere subsistens. Pari modo igitur essentia peccati originalis. &c.* Ubi vides, hunc præclarum Thomistam ex suo S. Doctore pro explananda privativa essentia peccati originalis, fundamentum posuisse, quod quodlibet peccatum secundum suum formale, quo defectum nominat, in privatione consistat; idque probantibus plerisque Concilii PP.

§. III.

Refelluntur effugia Adversariorum.

7. Respondent igitur primò ad auctoritatem S. Script. peccatum appellari nihilum in sensu metaphorico & morali, eò quod sit nullius valoris & existimationis apud DEUM, quo sensu in S. Script. etiam peccatores quandoque dicuntur ad nihilum redigi.

8. Sed contra est primò, quod S. Script. & PP. etiam peccatum comparant *caecitati & tenebris*, quæ voces non tantum morale, aut metaphoricam, sed veram privationem significant, atque secundum communem Theologorum regulam verba S. Script. sunt in sensu litterali accipienda, quando cunque nullum sequitur inconveniens.

Contra est secundò, quod SS. PP. dicant, peccati nullam esse essentiam, vel naturam: sed nullitas essentia & natura non est mera nullitas moralis & metaphoricæ, sed est vera formalis carentia & privatio; ergo.

9. Respondent alii secundò. Cum SS. PP. dicant, mali seu peccati nullam esse naturam vel essentiam, ipsos loqui contra Manichæos & velle significare, quod malum non sit aliqua natura per se subsistens; non autem negare, quod sit aliqua entitas & habitudo positiva.

10. Sed contra est primò. Qui vellet negare, quod accidens sit natura per se subsistens, ineptè diceret, accidentis nullam esse naturam, vel essentiam: ergo etiam SS. PP. si tantum vellent negare, quod malum sit natura substantialis, ineptè dicerent, mali seu peccati nullam esse naturam, vel essentiam.

Contra est secundò. SS. PP. insuper dicunt, malum & peccatum esse meram boni absentiam, amissionem, privationem, ideoque comparant cum tenebris & caecitate. Sed ex eo quod ali-quod ens non sit substantia, nequaquam sequitur esse meram boni absentiam & amissionem, nihil esse aliud quam boni privationem; particulæ enim universaliter negantes sunt malignantis nature, ut vocant Dialectici, & negant omnem essentiam ac bonitatem.

Contra est tertio, quod plures è SS. PP. allegatis, uti Greg. Damasc. Anf. nullum habent negotium cum Manichæis.

Contra est quartò. Natura tam accidentalis, quam substantialis est à DEO formale peccati non est à DEO; ergo tam parum est natura accidentalis, quam substantialis.

Respondent alii tertio. Defectum & aversionem aliquando accipi contrariè, aliquando privativè. Contraria aversio consistit in positiva tendentia contra DEUM, quæ in peccatis oppositis virtutibus Theologicis reperitur formaliter, in aliis verò virtualiter & interpretativè. Cum igitur S. Script. & PP. docent, peccatum esse defectum & aversionem à DEO, intelligendum hoc esse de defectu & aversione contrariè, non privativè.

Sed contra est primò: quod hæc explicatio fit contra institutionem & usum utriusque termini, nempe defectus, & aversionis. Defectus quippe ex ipsa notione vocis significat absentiam alicujus debite perfectionis, aversio quoque formaliter non significat tendentiam in aliquid sed potius recessum & fugam ab aliquo; unde & frequenter in S. Script. dicitur *recessus, derelictio, abalienatio, aberratio* Jer. 2. Deut. 32. & pl. 77. exponitur per *non servationem pacti, averterunt se, & non servaverunt pactum*. Quod verò Salmanticenses dicunt, aversionem non tam ab avertendo, quam aversando accipiendam, quod nominat quid positivum, gratis dicitur, neque ad Grammaticam crisin subsistit. Imò hinc sequitur, quod omne peccatum formaliter consistet in positivo actu fugæ, & non in conversione, quod est contra ipsos Salmanticenses.

Contra est secundò, quod illa positiva & contraria aversio non sit ad mentem S. D. nam S. D. peccati aversionem ab incommutabili bono contraponit conversioni ad bonum commutabile, tanquam formale contra materiale: atqui aversio contraria Adversariorum nihil est aliud quam conversio ad commutabile bonum, nam secundum ipsorum explicationem consistit in positiva tendentia in objectum divina legi contrarium; ergo illa aversio contraria juxta mentem S. D. non est formale sed materiale peccati. Maj. liquet tum è testimoniis præallegatis, tum ex 3. p. q. 86. a. 4. ad 1. ubi dicitur: *Culpa mortalis utrumque habet, aversionem à DEO, & conversionem ad bonum creatum: sed aversio à DEO est sicut formale, conversio autem ad bonum creatum, est sicut materiale.*

Contra est tertio. Illa contrarietas constituit formalem rationem peccati, quæ significatur in Augustiniana definitione, *dictum, factum, vel concupitum contra legem DEI*: sed hæc non est quid positivum; nam S. D. hic a. 6. in c. docet: quod per *ly contra legem* significetur carentia debite commensurationis, quæ se habet ut formale.

§. IV.

Confutantur alie tres evasiones Adversariorum.

Respondent quartò maxime ad clarissimas auctoritates è S. D. caecitatem, tenebras, privationem rectitudinis, bonitatis, commensurationis dici de peccato in sensu causali, non autem formali: quod nempe peccatum sit radicaliter privatio, in quantum ipsa tendentia in objectum dissonum

dissonum rationi sit radix, ad quam in posteriori naturæ consequatur & resultat privatio debitæ commensurationis cum regulis rationis. Nihilominus ipsum formale peccati jam haberi in priori instanti antecedente resultantiam hujus privationis, in quo nimirum actus concipitur tendere in objectum difforme rectæ rationi.

14. Sed contrà est primò, quòd ad explicandam alicujus rei essentiam & naturam fallaciter & æquivocè adhibetur sensus causalis: nisi forrè per solos effectus deveniri possit in naturæ cognitionem. At SS. PP. & Angelici Doctoris propositum fuit explicare formalissimam naturam & essentiam peccati: non ergo in sensu causalis, sed formalis prædicatum privativum attribuere peccato.

Contrà est secundò. Qui affirmat aliquod prædicatum in sensu causalis, non ideo cum veritate potest de subiecto negare omne aliud prædicatum formale: e. g. qui in sensu causalis diceret humanæ naturæ differentiam esse risibilitatem [subintelligendo radicaliter] non ideo posset cum veritate dicere, humanæ naturæ differentiam profus nihil aliud esse, quàm risibilitatem, hoc ipso enim risibilitas prædicaretur de differentia humanæ naturæ etiam formaliter: atqui SS. PP. remouent à peccato omne aliud prædicatum positivum, eam dicunt, nullam esse mali essentiam, malum nihil aliud esse, quàm boni privationem &c: ergo non in sensu causalis, sed formalis loquuntur: aliàs quippe nullum relinquerent prædicatum formale constitutum peccati.

Contrà est tertio. Quòd termini reduplicantes, ac præcipuè Tò formaliter faciunt sensum formalem, non causalem: atqui S. D. eum de peccato affirmat privationem, utitur terminis reduplicativis, atque ipso Tò formaliter: ergo. Minor constat ex præallegatis textibus: dicitur enim, in quantum actioni aliquid deficit de plenitudine essendi, in tantum dici malum: ex hoc actum humanum esse malum, quòd caret debitâ commensuratione: omne peccatum formaliter consistere in averfione: privationem boni se habere formaliter, & conversionem ad bonum commutabile se habere materialiter in peccato: peccatum in quantum habet rationem peccati ex privatione rectitudinis, dici per privationem debitæ formæ.

Contrà est quartò, quòd hanc explicationem expressè rejicit S. D. q. 2. de malo, a. 9. ad 2. peccatum, inquit, est mors animæ effectivè, essentialiter verò est actus deformis & inordinatus. Ergo juxta doctrinam S. D. inordinatio, h. e. privatio debiti ordinis essentialiter & formaliter in quid prædicatur de peccato: id autem, quòd effectivè, seu causaliter de ipso dicitur, est mors animæ, h. e. privatio gratiæ & charitatis, seu macula, quæ remanet post peccatum.

Contrà est quintò, quòd in 2. Sent. dist. 34. a. 2. ad 4. dicit: Sicut albedo formaliter facit album, ita etiam formaliter privatio & corruptio corrumpit: malum verò per se sumptum est ipsa privatio: unde non sequitur quòd sit ens positivè dictum. Quæ sanè verba & comparatio cum albedine omnem præcludunt exitum effugio Adversariorum.

Celebris est vasio Adversariorum, quâ distingunt malum in absolutum & respectivum. Illud, ajunt, nihil profus bonitatis includere: istud verò includere aliquam bonitatem, & ita esse malum respectu alicujus naturæ, ut tamen possit esse bonum respectu alterius, veluti calidus quamvis sit malus respectu aquæ, in quantum est frigoris destructivus, aliâ tamen ratione est bonus. Hoc posito dicunt, in peccato repetitionem utriusque mali, & quidem per se primò rationem mali absoluti, Malum respectivum est, in quantum est habitudo & tendentia in objectum dissonum rationi, & hoc est ipi primarium ac essentialia: Malum absolutum est, in quantum in se habet carentiam & privationem debitæ commensurationis, quæ tamen cum genere supponat actum jam constitutum in genere & specie mali moralis, non est ipsum formale constitutum peccati, sed accidentale complementum illius. Cum ergo S. D. dicit, peccatum esse malum, in quantum est privatum debitâ rectitudine, ipsum [sicut & SS. PP.] intelligendum esse de peccato sub ratione mali absoluti, & simpliciter, non autem sub ratione mali respectivi, & hanc malitiam bene posse dici formalem, non quidem eo sensu, quasi peccatum in ratione peccati formaliter & primario constituitur; sed quia peccato in sua essentia jam constituto superueniens, idque formaliter denominans, illud formaliter secundario & consecutivè constituitur in ratione mali simpliciter.

Contrà hanc evasionem est primò. Quòd juxta usitatam acceptionem illa propriè sunt mala respectiva, quæ in se quidem sunt formaliter bona, & à DEO causata, sunt tamen & dicuntur mala solum respectu alterius subiecti, cui causant aliquem defectum & privationem suæ perfectionis, quemadmodum calor in se bonus, respectu aquæ dicitur malus, in quantum in ipsâ destruit connaturalem perfectionem frigoris. Et malum positi dicitur respectivè malum, in quantum in eo qui punitur tollit aliquod bonum ideoque propriè causetur à DEO, juxta illud Amos 3. Si erit malum in civitate, quòd non fecit Dominus. Sicque idem esse respectivè, & causaliter malum. Atqui peccatum non tantummodo est malum causaliter, quia tollit à subiecto perfectionem debitam, nempe gratiam & charitatem, sed intrinsecè in seipso formaliter, & quidem formaliter in seipso est à DEO odibile & inefficibile: ergo non est malum respectivum, sed absolutum.

Contrà est secundò. Ratio mali ut sic in genere est formaliter privativa: ergo etiam formalis ratio peccati. Antecedens est receptissimum apud Philosophos, SS. PP. & D. Th. Consequentiâ probatur: Ratio generis analogi magis quam magis reperitur quàm in principali analogato: sed peccatum sub genere mali est principale analogatum, sive appelletur absolutum, sive respectivum: ipsum quippe est pessimum peccatum, quòd à DEO nullo modo causari, nec se cognosci, nec in ipsum referri potest: ergo etiam ratio peccati debet esse privativa.

Contrà est tertio. Peccatum vel ideo vocatur malum respectivum, quia est aliquis ordo & habitudo

bicudo ad objectum, vel quia illi ordini superadditur aliquis defectus. Non primum; quia totus ordo ad objectum est ens positivum, de genere predicamenti, à DEO effectibile: non secundum; quia defectuositas, quodcumque subjectum informet, & intrinsecè denominet, sive illud sit absolutum, sive respectivum [quod est ipsi planè per accidens] illud absolute malum, & defectuosum denominat: e.g. defectus claudicationis, qui est in motu tanquam ente respectivo, & què motum tibi in seipso absolute defectuosum denominat, quàm gibbositas defectuosum, quod est ens absolutum, absolute defectuosum denominat. Cùm ergo peccatum sit malum ratione defectuositatis sibi intrinsecè, etiam dicendum est absolute malum.

17. Contrà est quartò. Dato non concesso, quòd peccatum rectè dicatur malum respectivum propter inclusam habitudinem ad objectum; tamen malum absolutum etiam per Adversarios formaliter consistit in privatione boni, quia non tantum causat, sed est in seipso formaliter malum, & exclusivum boni: sed non minus peccatum est in seipso formaliter malum, priusquam causet aliquid malum: neque enim, ut dictum, proprietates & characteres mali alibi magis, quàm in peccato reperiuntur: ergo.

Sexta denique responsio, parum differens à priori est, quà distinguunt privationem, & dicunt aliam esse privationem in fieri, aliam in facto esse. Privatio in fieri in recto est aliquid positivum, causat tamen privationem in facto esse, quæ in recto non est aliquid positivum, quo modo dicuntur morbum lethalem esse privationem in fieri, mortem subsecutam esse privationem in facto esse. Cùm ergo S. D. dicit, peccatum formaliter constituit per privationem, ajunt ipsum loqui de privatione in fieri, quæ nimirum est positiva tendentia in objectum prohibitum, ex qua causatur privatio tum rectitudinis debite, tum ipsa mors animæ, quæ sunt privationes in facto esse.

Sed contrà est primò, quòd hæc responsio non nisi in modo loquendi differt à precedentibus: nam juxta hanc explicationem tantum esset privatio causalis, quatenus nempe causaret privationem, & esset malum respectivum, quod in recto diceret positivam essentiam, quæ omnia primùm sunt refutata.

18. Contrà est secundò, quòd juxta mentem S. D. q. 2. de malo a. 9. in c. etiam privatio in fieri non dicit in recto aliquid positivum, sed negativum, & hoc solo distinguitur à privatione in facto esse, quòd ista [quam vocat ibidem puram privationem] tollit totum bonum oppositum, ut mors; illa verò [quam vocat privationem non puram, quæ concipitur per modum tendentiæ ad puram privationem] relinquit aliquid de bono opposito, & conjungitur cum aliquo positivo. Ideoque respondens ad objectionem Stoicorum, dicentium omnia peccata esse æqualia, eò quòd privationes non recipiant magis, & minus, dicit hoc axioma Philosophorum esse intelligendum de puris privationibus quæ privant toto bono opposito, non de privationibus non puris, quæ conjunguntur cum aliquo actu, & relinquunt aliquid de bono opposito; peccatum autem pertinere ad

R. P. Mezger, Theol. Schol. Tom. II.

genus privationis non puræ. Sicut ergo, inquit, non omnis deformitas corporis est æqualis, sed quedam est aliæ major, secundum quod privatur plura ad decorem pertinentia, vel aliquid principalius; ita non omnis deformitas, vel inordinatio actus est æqualis, sed quedam est aliæ major. Ita S. D.

Ex his, sicut etiam ex solutione testimoniorum quæ pro opposita sententiâ adducuntur, liquet, sententiam stantem pro privativo peccati majori auctoritatis pondere esse subnixam.

§. V.

Exponuntur opposita testimonia.

AD testimonia partim è S. Script. partim è 9. SS. PP. in contrarium adducta prompta est responsio, illa omnia loqui de materiali peccati, quod formali malitiæ subternitur: certum quippe est, in omni peccato commissionis reperiri aliquem voluntatis actum, qui sit conversio in bonum commutabile, qui tamen ipse carentiæ debite rectitudinis & ordinis ad incommutabile bonum subternitur. At verò testimonia à nobis adducta cùm non possint exponi de materiali peccati [quis enim somniat, extra peccatum commissionis materiale peccati esse quid privativum?] accipienda sunt de formali.

Pro expositione testimoniorum, quæ adducuntur è S. D. recolendum est, quod initio hujus disputationis dixi, peccatum commissionis, & malum morale non dicere solam malitiam abstractè, sed esse quoddam concretum accidentale ex actu tanquam materiali, & malitiâ tanquam formali. Unde sicut album significat subjectum habens albedinem, ita peccatum significat actum seu tendentiam in objectum habentem deformitatem malitiæ. Et quando moralitas dividitur in bonitatem & malitiam tanquam species subalternas, malitia non abstractè & solitariè, sed quatenus recepta in actu & tendentia voluntaris accipitur. Unde.

Respondeo, tria prima testimonia è S. D. op. 21. posita loqui de malo concretè, non abstractè, specificativè, non reduplicativè, seu sub ratione mali accepto: quo sensu verum est, malum & peccatum esse quid positivum ex parte substrati, & materialis: item esse quid bonum, & habere contrariam oppositionem cum actu bono & honesto, & ut sic accipere speciem ex parte positivæ conversionis. Ita loquitur ipse S. D. hic q. 75. a. 1. ad 1. *Peccatum non solum significat ipsam privationem boni, quæ est inordinatio, sed significat actum sub tali privatione, quæ habet rationem mali.* Et q. un. de Virt. in com. a. 2. ad 5. *Malum non constituit speciem ratione privationis, sed ratione ejus, quod privationi subternitur.*

Ad subsumptum Resp. Idem est formale constitutum peccati quod est specificativum ipsius in esse mali moralis & peccati ut sic, nego; in esse talis mali, & in tali determinatâ specie constituti, concedo. Cujus responsionis fundamentum est in S. D. in 2. dist. 34. a. 2. ad 3. ubi docet: *Malum per se, vel abstractè sumptum non est differentia specifica, sed malum per accidens, vel concretè sumptum.* Et rursus: *Mala alio specificantur ex ordine ad finem indebitum, cui admiscetur privatio finis debiti, ex quo ratio mali incidit*

A a

©c. Si

Et c. Similiter D. Bonaventura in 2. d. 42. a. 3.
q. 1. *Etsi averso det conversioni, quod sit peccatum, conversio tamen dat aversioni, quod sit tale peccatum.*

22. Dices: Ex quo peccata formaliter distinguuntur, ex eo etiam formaliter constituuntur, idem quippe est formaliter constitutum, quod formaliter distinctum: atqui peccata per positivum transcendentalem ordinem ad objectum à se invicem formaliter distinguuntur: ergo etiam per eundem ordinem formaliter constituuntur.

Respond. ut prius dist. maj. eo formaliter constituuntur in esse talis determinati peccati concedo; in esse peccati ut sic, nego.

Instabis. Id, quo peccatum formaliter constituitur in esse talis peccati, non pertinet ad materiale, sed ad formale peccati: sed hoc ex concessis est ordo positivus ad objectum: ergo adhuc formale peccati est ordo positivus ad objectum. Respond. dist. maj. pertinet ad formale peccati concretè & specificativè sumpti, concedo; ad

formale peccati abstractè & reduplicativè sumpti quantum ad rationem peccati, nego: nam illud ordo & tendentia comparative ad ipsam malitiam, adhuc se habet tanquam aliquod substantivum ipsius.

Ad 4. testimonium nego utramque conclusionem. Non enim S. D. dicit, aliquem propter peccatum puniri, quia per suam actionem, aut illud medietate, sed quia in sua actione causat nihilum, quod nihil aliud est dicere, quam peccatorem id eo puniri, quia per suam voluntatem defectuosum rationis iudicio regulatam ponit actionem defectuosam, ita ut ille defectus [quem S. D. appellat nihilum, quia est privativus] una cum ipsa actione procedat à voluntate defectuosa; adeo ut ipsa voluntati tanquam effectivo principio respondeat illud omne quod est in actu physicam, sicut ipsa tanquam principio defectivo & privativo respondeat illud omne, quod est in actu deforme & defectuosum.

ARTICULUS III.

An formalem malitiam peccati consistere in privatione debitæ rectitudinis sit probabilius ex ratione?

SUMMARI A.

1. Prima ratio pro privatio peccati petita ex intrinseca natura defectus.
2. Depellitur responso Adversariorum.
3. Confirmatur paritate peccati habitualis.
4. Ratione principii privativè defectivi.
5. Ab absurdo.
6. Fundamentum Theologicum ex incausabilitate à Domino DEO.
7. Impugnatur principalis distinctio Adversar. de sensu implicito & explicito.
8. Tanquam diffinis doctrina Concil. & PP.
9. Non potest esse tantum distinctio quoad conceptum explicitum.
10. Hac distinctio non subtrahit divinam causalitatem formalem deformatem peccati.
11. Altera responso adversariorum.
12. Impugnatur.
13. Positiva tendentia in objectum prohibitum non fundat privationem peccati.
14. Quomodo illa privatio ponatur per accidens?
15. Perfectiones vitalitatis, libertatis & c. etiam quæ tales sunt à DEO.
16. Impugnatur fictitia præciso Divina causalitatis ad extra.
17. Paradoxa paritas à Mysterio SS. Trinitatis.
18. Retorquetur.
19. Directè solvitur.

§. I.

ponitur primum fundamentum pro privatio peccati.

1. **F**undamentum primum in prædictis insinuat, est: Omnis defectus formaliter constituitur per absentiam & privationem perfectionis debitæ: sed peccatum & malum morale est quidam defectus moralis: ergo formaliter constituitur per privationem moralis perfectionis sibi de-

bitæ. Major, quæ probari potest inductione omnium defectuum tam naturalium, quam artificialium, etiam hac ratione probatur: Vel entitas positiva habet omnia sibi in suo genere debita, vel non habet; si habet, eo ipso concipitur perfectum; quia perfectum est, cui nihil sibi in suo genere debitum deest; si non habet, per hoc ipsum per se primò concipitur defectuosum, quod aliquid perfectionis sibi debitæ deest, & hoc utique est privatio: atqui perfectio actui humano in genere moris debita est reductio moralis: ergo actus peccati per hoc formaliter constituitur defectuosus, quod ipsi desit perfectio, adeoque quod sit privatus morali reductio.

Dices iterum: In signo antecedente privationem actum peccati concipi defectuosum contrariè, non privativè: sed præter impugnationem hujus distinctionis superius adductæ contra est quod intrinsecè in seipso est malum & intrinsecè in seipso caret perfectione sibi debitæ, non tantum contrariè aut causaliter, sed formaliter privativè est defectuosum; sic enim malum tantum naturale, quam artificiale & intrinsecè tale constituitur per defectum privativum perfectionis sibi debitæ: aut enim habet omnia sibi debita, est perfectum, aut non habet, & quæ ratione non habet, habet privationem alicujus debitæ perfectionis; atqui peccatum pro omni signo quo concipitur formaliter in ratione peccati, est in seipso intrinsecè formaliter malum, & intrinsecè in seipso irreductum carens perfectione morali sibi debitæ, Deo odibile, inideabile, improductibile à DEO, irreferibile in DEUM: ergo etiam est privativè defectuosum.

Confirmatur primò. Peccatum habitualis, quia est macula & deformitas habitualis, formaliter consistit in privatione honestatis & reductio-